Visegrádi országok tudományos akadémiáinak találkozója Szomolányban

8.7.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

Elkötelezettség a tudományos kiválóság, a függetlenség és integritás, valamint a tudományba vetett társadalmi bizalom erősítése iránt – egyebek mellett ezt tartalmazza az a nyilatkozat, amelyet a cseh, a lengyel, a magyar és a szlovák nemzeti tudományos akadémiák elnökei írtak alá idei találkozójukon.

2026. június 17–18. között a szlovákiai Szomolányban (Smolenice) rendezték meg a visegrádi országok tudományos akadémiáinak éves fórumát. A találkozón a cseh, a lengyel, a magyar és a szlovák nemzeti tudományos akadémiák képviselői vettek részt.

A magyar delegációt Pósfai Mihály, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke vezette, a szlovák delegáció élén Martin Venhart, a Szlovák Tudományos Akadémia elnöke állt, a cseh delegációt Radomír Pánek, a Cseh Tudományos Akadémia elnöke, míg a lengyel delegációt Dariusz Jemielniak, a Lengyel Tudományos Akadémia alelnöke irányította.

A másfél napos programon 3 szekcióbeszélgetésre került sor. Az első szekcióban Pósfai Mihály akadémiai elnöki programjának prioritásairól számolt be, kiemelve a kutatásfinanszírozás és a kutatástámogató portfólió erősítését, a tudományos integritás megőrzését és a hazai tudomány minőségbiztosítását, a tudománykommunikáció és a kulturális örökség védelmének fontosságát, a tudománypolitika és a szakpolitikai döntéshozatal tudományos támogatásának szerepét, valamint a nemzetközi kapcsolatok fejlesztését. Emellett ismertette az MTA helyzetét, az Akadémiát és a magyar tudományos közéletet érintő legfontosabb fejleményeket, valamint a kormánnyal és a kutatóhálózattal folytatott egyeztetések aktuális kérdéseit.

A fórum keretében előadást tartott Koltai Júlia szociológus, Lendület-kutatócsoport-vezető, az ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont kutatóprofesszora, az ELTE Társadalomtudományi Karának habilitált egyetemi docense, a Fiatal Kutatók Akadémiája tagja is. Koltai Júlia az MTA és a Fiatal Kutatók Akadémiája (FKA) közös felmérését mutatta be, melynek fő fókusza a magyarországi és Magyarországhoz kötődő kutatók munkahelyi helyzetének, elégedettségének, karrierlehetőségeinek és kihívásainak átfogó feltárása volt. A kutatói életpálya helyzetéről és a kutatók jövőbeli elvárásairól szóló előadás az Európai Unió 2028 utáni kutatási és innovációs programjainak lehetőségeivel foglalkozó szekcióban hangzott el, amelynek levezető elnöke Pósfai Mihály volt. Ehhez kapcsolódva a Szlovák Tudományos Akadémia részéről fogalmazták meg azt a javaslatot, hogy az MTA és az FKA felmérését bővítsék ki a V4-akadémiák közös felmérésévé, ami a kutatói életpályák és munkakörülmények régiós összehasonlítására is lehetőséget teremthet.

A június 18-i, harmadik szekcióban a kutatásbiztonság volt a fő téma. Ebben a szekcióban az akadémiai képviselők a tudományos együttműködések nyitottsága, a kutatási integritás és a kutatásbiztonság összefüggéseiről osztották meg tapasztalataikat és álláspontjukat. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a kutatásbiztonság területén a nemzeti akadémiáknak fontos szerepük van a jó gyakorlatok megosztásában, egymás támogatásában és a kölcsönös tapasztalatcserében, mivel a témával kapcsolatos kihívások valamennyi ország tudományos közösségét érintik.

A találkozó keretében adták át a visegrádi országok tudományos akadémiáinak 2026. évi Ifjúsági Díját, melynek idei tématerülete a „Mesterséges intelligencia a fizikai és mérnöki tudományokban” volt. A díjat idén Magyarországon Kummer Alexnek, a Pannon Egyetem egyetemi docensének ítélték

oda. A nyertes kutató előadásában ismertette eddigi főbb kutatási eredményeit és kutatási tevékenységét, amely az adatvezérelt és a mesterségesintelligencia-alapú módszerek fejlesztésére irányul a folyamat- és rendszermérnöki komplex problémák megoldására. A díjátadó ünnepségen a magyar díjazott laudációját Pósfai Mihály, az MTA elnöke mondta el, majd átadta neki az oklevelet.

A Cseh Tudományos Akadémia (CAS) idei díjazottja Michal Jambor, a CAS Anyagfizikai Intézet a nagyciklusú fáradást kutató csoportjának vezetője lett, akinek kutatásai az elektronmikroszkópiára, az anyagok fáradási folyamataira és a könnyűfémötvözetek vizsgálatára összpontosulnak. Szymon Nakoneczny, a Lengyel Tudományos Akadémia Elméleti Fizikai Központjának adjunktusa lett a díj lengyel díjazottja. Kutatásait a megfigyelési és az elméleti kozmológia területén végzi, különös figyelmet fordítva a gépi tanulási módszerek alkalmazására, valamint a kvazárok fotometriai osztályozására és vöröseltolódásuk meghatározására. A díj szlovák díjazottja Jaromír Klarák, a Szlovák Tudományos Akadémia Informatikai Intézetének kutatója lett. Kutatási tevékenysége a tudományos kutatás működésének elemzését (science of science), valamint a különböző típusú adatokat egyesítő, mesterségesintelligencia-alapú modellek fejlesztését és alkalmazását foglalja magában.

Az esemény keretében Zuzana Panczová, a Szlovák Tudományos Akadémia (SZTA) nemzetközi kapcsolatokért felelős alelnöke és Bőhm Gergely, az MTA Elnöki és Alelnöki Titkárság vezetője aláírták az MTA és a Szlovák Tudományos Akadémia közötti tudományos együttműködési megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvét (2027–2028), amely a két akadémia között megvalósuló közös nemzetközi kutatási projektek mobilitási támogatására vonatkozó részletszabályokat tartalmazza.

A találkozó zárásaként a négy akadémia elnöke aláírta a visegrádi országok akadémiáinak nyilatkozatát a tudomány társadalmi szerepéről és a kutatásbiztonságról. A dokumentumban hangsúlyozták, hogy a tudomány és a tudományos intézmények kulcsszerepet játszanak a társadalmi kihívások kezelésében, ezért fontos a megbízható, bizonyítékokon alapuló tudás védelme, valamint a dezinformáció és a tudománnyal szembeni bizalomvesztés elleni fellépés. Kiemelték az akadémiák felelősségét a tudományos ismeretek felelős kommunikációjában, valamint a tudományos eredmények félreértelmezésének és káros felhasználásának megelőzésében.

Felhívták a figyelmet arra, hogy a tudományos és technológiai fejlődésből fakadó új biztonsági kihívások, köztük a kettős felhasználású kutatások kérdései fokozott figyelmet igényelnek. Hangsúlyozták továbbá, hogy egyensúlyt kell teremteni a tudomány nyitottsága és a tudás felelős alkalmazása között, miközben a nemzetközi tudományos együttműködésnek továbbra is a közös etikai normákra és a kutatási integritás elveire kell épülnie. A nyilatkozatban a visegrádi akadémiák megerősítették elkötelezettségüket a tudományos kiválóság, függetlenség és integritás, valamint a tudományba vetett társadalmi bizalom erősítése iránt.

A soron következő fórum házigazdája a Magyar Tudományos Akadémia lesz 2027 októberében.

https://mta.hu/mta_hirei/visegradi-orszagok-tudomanyos-akademiainak-talalkozoja-szomolanyban-115507